

Graviditeten i Islam

Embryologi, moderskapet och islamisk lärdom om livet i livmodern

Baserat på Koranen, Sunnah och de fyra sunni-madhaberna

- [1. Inledning](#)
- [2. Centrala begrepp och terminologi](#)
- [3. Embryologins stadier i Koranen](#)
- [3.1 De koraniska stadierna](#)
- [4. Koraniska grunder](#)
- [4.1 Moderns uppoffring och barnets tacksamhetsplikt](#)
- [5. Profetens sunnah](#)
- [5.1 Hadithen om skapelsens stadier och själens inblåsande](#)
- [5.2 Ängelns uppdrag i livmodern](#)
- [5.3 Profetens omsorg om gravida och ammande](#)
- [6. De fyra madhabernas syn på graviditetens fiqh](#)
- [7. Moderns rättigheter under graviditeten](#)
- [7.1 Nafaqa och bostad](#)
- [7.2 Befrielse från religiösa plikter](#)
- [7.3 Fostrets juridiska skydd](#)
- [8. Islamiska riktlinjer under graviditeten](#)
- [9. Samtida islamisk syn](#)
- [9.1 Moderna lärda och islamisk medicinsk etik](#)
- [10. Moderskapet i islamisk tradition](#)
- [11. Sammanfattning](#)

Inledning

Graviditeten är i islamisk tradition inte bara en biologisk process — det är en helig händelse som Koranen beskriver i detalj och som Profeten Muhammad ﷺ omgav med vägledning, omsorg och dua (bön). Islam ser på varje nytt liv som en amanah (förtroende) från Allah och betraktar moderskapet som en av de mest ärade positionerna i den islamiska världsbilden.

Koranen innehåller en av världens tidiga och mest detaljerade beskrivningar av embryologins stadier (23:12-14), och linklassiska lärda som Ibn Kathir, al-Tabari och Imam al-Razi har analyserat dess precision i förhållande till medicinsk kunskap under århundraden. Moderns uppoffring under graviditeten och amningen nämns explicit i Koranen (31:14, 46:15) och Profetens hadither bekräftar hennes exceptionella status.

Denna artikel undersöker vad Islam lär om graviditeten — från befruktning till förlossning — baserat på Koranen, Profetens autentiska sunnah, de fyra madhhabernas fiqh samt klassisk och samtida islamisk lärdom.

Centrala begrepp och terminologi

Islamisk lärdom om graviditeten och moderskapet använder en specifik arabisk terminologi som speglar ämnets andliga och juridiska dimensioner:

Haml – Graviditet / bärandets tillstånd. Används i Koranen (31:14) om moderns bärande av barnet. Roten h-m-l antyder tyngd och ansvar — en metafor för moderns offrande kärlek.

Nutfa – Bokstavligen ”en droppe”. Islamisk terminologi för befruktningsögonblicket eller den tidiga embryonala fasen. Koranen (23:13) beskriver skapelsens början från en nutfa i en trygg boplats (qarar makin).

Alaqah – Det andra stadiet: det fästade eller blodigeln. Koranen (23:14) använder detta ord för embryots tidiga fas när det fäster sig i livmoderväggen — en beskrivning som klassiska lärda menar stämmer med embryologi.

Mudgha – Det tredje stadiet: ett litet tuggat köttstycke. Koranen (23:14) beskriver embryot som en mudgha, dels format och dels oformat (22:5) —

en distinktion som moderna embryologer relaterar till somitformering.

Nafkha al-Ruh – Inblåsandet av anden/själen. Allah blåser sin ruh (ande) i fostret efter en bestämd period. Profetens hadith (Bukhari/Muslim) anger detta till 120 dagar (fyra månader) efter befruktning.

Aqiqa – Det rekommenderade (sunnah) slaktandet av ett djur vid barnets födelse — ett lamm eller get för flicka, två för pojke — som tecken på tacksamhet till Allah och välkomnande av det nya livet.

Tahnik – Sunnah-traditionen att gnida en tuggad dadel på en nyfödd bebis gom. Profeten ﷺ utförde tahnik för de nyfödda som fördes till honom och bad för dem med baraka och du‘a.

Adhan vid örat – Sunnah att läsa adhan (böneutrop) i det nyfödda barnets högra öra och iqama i det vänstra, så att de första orden barnet hör i denna värld är Allahs namn och shahadah.

Embryologins stadier i Koranen

De koraniska stadierna

Koranen beskriver skapelsens stadier i livmodern med en precision som lärda och moderna vetenskapsmän studerat ingående. Surat al-Muminun (23:12-14) ger den mest detaljerade sekvensen:

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ۚ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۚ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ

Vi skapade verkligen människan av ett extrakt av lera, sedan skapade Vi henne till en droppe i en trygg boplats. Sedan skapade Vi av droppen en klibbet, av klibbets ett köttstycke, av köttstyckets ben och klädde Vi benen med kött — sedan framkallade Vi henne som en ny skapelse. Al-Muminun 23:12-14

Imam Ibn Kathir (d. 774 H) kommenterar att den avslutande frasen ”en ny skapelse” (khalqan akhar) syftar på inblåsandet av anden — den punkt då fostret övergår från att vara biologisk materia till en levande, andlig varelse. Al-Tabari noterar att sekvensens ordningsföljd är ett av Koranens

tydligaste tecken på dess gudomliga ursprung.

1. Droppen – Nutfa

Befruktning och implantation i livmodern (qarar makin = trygg boplats). Motsvarar zygot- och tidig embryofasen.

2. Klibbets – Alaqah

Tre innebörder: (1) blodigellik form, (2) hängande/fäst, (3) koagulerat blod. Embryot fäster i livmoderväggen — vecka 2-4.

3. Köttstycket – Mudgha

Bokstavligen "tuggat kött". Syftar på somiternas formation. Koranen tillägger: dels format, dels oformat (22:5) — en distinktion som matchar asymmetrisk somitutveckling.

4. Benen – Izam

Skelettets kondrogenes — brosk- och benformation. Modern embryologi bekräftar att ben formas före muskulaturen täcker dem.

5. Köttet – Lahm

Muskulatur som täcker skelettet. Ordningföljden ben-sedan-kött stämmer med embryologisk sekvens.

6. Ny skapelse – Khalq Akhar

Nafkha al-Ruh: inblåsandet av anden efter 120 dagar. Det andliga övergångsmoment — fostret får nu en fullständig mänsklig identitet och står inför Allahs dom.

Koraniska grunder

Moderns uppoffring och barnets tacksamhetsplikt

Koranen betonar explicit moderns uppoffring under graviditet och amning som grund för barnets tacksamhet mot henne:

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَيَّ وَهْنًا

Vi har ålagt människan [att visa vördnad för] sina föräldrar — hans moder bar honom med möda på möda. Luqman 31:14

Ibn Kathir förklarar att "wahnān ala wahn" (möda på möda, svaghet på svaghet) är en poetisk koranisk beskrivning av de kumulativa påfrestningarna under graviditeten: varje dag är en ny börda ovanpå den föregående. Versen övergår direkt till att befalla tacksamhet mot modern — ett av Koranens tydligaste uttryck för hennes osärskiljbara status.

وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا

Hans bärande och avvänjning tar trettio månader. Al-Ahqaf
46:15

Klassiska lärda — däribland Ibn Abbas (r.a.) och Imam al-Shafi'i — använde kombinationen av denna vers och 2:233 (amning upp till två år) för att beräkna den kortaste möjliga graviditetsperioden till sex månader. Imam Ali (r.a.) använde detta argument framgångsrikt inför Uthman (r.a.) för att försvara en kvinna vars barn fötts efter sex månaders äktenskap.

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ

Han är den som formar er i livmodern som Han vill. Al-Imran 3:6

Koranen tillskriver formandet i livmodern direkt till Allah — det är Han som väljer utseende, kön, egenskaper och öde. Ibn Kathir citerar hadithen om att Allah sänder en ängel till livmodern som frågar: Ya Rabb — pojke eller flicka? Lycklig eller olycklig? Försörjning och livslängd? Allt detta skrivs i den himmelska skriften (al-lawh al-mahfuz).

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن تَرَابٍ ثُمَّ مِّن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِّن عِلْقَةٍ ثُمَّ مِّن مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ

O människor! Om ni tvivlar på uppståndelsen — Vi skapade er av jord, sedan av en droppe, sedan av en klibbet, sedan av ett köttstycke — dels format, dels oformat. Al-Hajj 22:5

Den teologiska dimensionen av skapelsebeskrivningen är central: Allah presenterar embryologin som bevis för uppståndelsen. Den som skapade dig från intet i livmodern kan även återskapa dig på Domedagen. Imam al-

Razi (d. 606 H) ägnar ett utförligt avsnitt i Mafatih al-Ghayb åt denna vers och dess embryologiska och teologiska implikationer.

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ

Och mödrarna ska amma sina barn under två fulla år — för den som vill fullfölja amningen. Al-Baqarah 2:233

Versen om amning är direkt kopplad till fiqh-regler om graviditetens och amningstiden samt moderns nafaqa (försörjningsrätt) under dessa perioder. Alla fyra madhhaberna är eniga om att en gravid kvinna och en ammande moder har rättigheter som maken är skyldig att uppfylla, oavsett om äktenskapet fortfarande är i kraft.

Profetens sunnah

Hadithen om skapelsens stadier och själens inblåsande

Den mest centrala hadithen om graviditeten i islamisk tradition är den berömda "fyrtio-hadithen" om mänsklig skapelse, återfinns i både al-Bukhari och Muslim:

إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا تُطْفَأُ، ثُمَّ يَكُونُ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يُرْسَلُ إِلَيْهِ الْمَلَكُ فَيَنْفُخُ فِيهِ الرُّوحَ

Sannerligen samlas var och en av er i sin moders buk under fyrtio dagar som en droppe, sedan är han en klibbet under liknande [tid], sedan ett köttstycke under liknande [tid], sedan sänds till honom en ängel som blåser in anden. Sahih al-Bukhari 3208 / Sahih Muslim 2643 — Ibn Masud (r.a.)

Denna hadith är en av de viktigaste i islamisk aqida och fiqh. Den anger totalt 120 dagar (tre perioder à 40 dagar) innan anden blåses in. Lärda som Ibn Hajar al-Asqalani (Fath al-Bari) och Imam al-Nawawi (Sharh Muslim) diskuterar ingående vad detta innebär för frågor om abort, dödsfall under graviditet och det ofödda barnets status inför lagen.

Ängelns uppdrag i livmodern

Profeten ﷺ beskrev hur Allah sänder en ängel till livmodern med ett specifikt uppdrag för varje nytt liv:

Abdullah ibn Masud (r.a.) rapporterar: "När fyrtio dagar och nätter har passerat sänder Allah en ängel till embryot. Ängeln ger det dess form och hörsel, syn, hud, kött och ben. Sedan frågar ängeln: Ya Rabb — pojke eller flicka? Och Allah avgör vad Han vill och skriver ner det." (Bukhari 6594)

Hadithen visar att förutom de biologiska stadierna finns en andlig dimension av gudomlig omsorg — Allah engagerar sig personligen via ängeln i varje barns skapelse, och bestämmer dessutom barnets öde, karaktär och livslängd. Ruh (anden) är Allahs direkta gåva till människan.

Profetens omsorg om gravida och ammande

Sunnah visar tydligt att Profeten ﷺ behandlade gravida och ammande kvinnor med exceptionell hänsyn och juridisk trygghet:

- Befrielse från fasta: Profeten ﷺ befriade gravida och ammande kvinnor från Ramadans obligatoriska fasta om det innebär skada för dem eller barnet, och tillät dem att ersätta den missade fastan vid ett senare tillfälle. (Abu Dawud 2408)
- Uppskjutet straff: Profeten ﷺ sköt upp verkställandet av had-straff mot en gravid kvinna tills hon hade fött och slutat amma — ett uttryck för barnets villkorlösa rätt till liv. (Muslim 1695)
- Nafaqa för skild gravid: Profeten ﷺ fastställde att en skild gravid kvinna har rätt till bostad och försörjning från barnets fader under hela graviditeten. (Muslim 1480)
- Tahnik och namngivning: Profeten ﷺ brukade ta emot nyfödda barn, gnida en tuggad dadel på deras gom (tahnik) och be för dem med baraka. Han uppmanade föräldrar att ge barnet ett gott namn inom sju dagar. (Bukhari 5467)
- Aqqa vid födseln: Profeten ﷺ sade att "ett barn är bundet (murtahan) tills aqiqan utförs — man slaktar på hans vägnar, ger honom ett namn och rakar hans huvud på den sjunde dagen." (Abu Dawud 2838)

De fyra madhhabernas syn på graviditetens fiqh

De fyra sunni-madhhaberna har utvecklat detaljerade regler kring graviditetens juridiska status, moderns rättigheter och fostrets skydd i islamisk lag:

Hanafi-madhhaben – Imam Abu Hanifa (d. 150 H)

Fastställer att nafkha al-ruh sker vid 120 dagar. Abort före 40 dagar tillåten med giltigt skäl, makruh (ogillad) mellan 40–120 dagar och haram därefter. Gravid frånskild kvinna har rätt till fullt nafaqa (bostad + mat) under hela graviditeten. Minsta graviditetstid: 6 månader.

Maliki-madhhaben – Imam Malik ibn Anas (d. 179 H)

Strängaste positionen om abort — betraktar det som haram från befruktningsögonblicket utan tvingande medicinskt skäl. Iddah (vänteperiod) för gravid frånskild räknas fram till förlossningen oavsett längd. Betonar moderns och fostrets rätt till skydd som islamisk prioritet.

Shafi'i-madhhaben – Imam al-Shafi'i (d. 204 H)

Tillåter abort före 40 dagar med giltigt skäl men betraktar det ändå som makruh. Imam al-Nawawi och Ibn Hajar betonar fostrets rätt till skydd redan från tidigt stadium. Modern har rätt till nafaqa och bostad under hela graviditeten och under amningstiden.

Hanbali-madhhaben – Imam Ahmad ibn Hanbal (d. 241 H)

Tillåter abort upp till 40 dagar med starkt giltig anledning. Ibn Qudama i al-Mughni diskuterar diya (blodpengar) för spontanabort orsakad av yttre våld — ett tecken på att madhhaben skyddar fostrets liv juridiskt redan tidigt. Gravid kvinna befrias från ramadanfasta.

Moderns rättigheter under graviditeten

Nafaqa och bostad

Islamisk fiqh är enhetlig i att en gravid kvinna — gift eller skild — har rätt till nafaqa (försörjning) som inkluderar mat, bostad, kläder och medicinsk

vård. Koranen (65:6) befäller explicit: "Låt dem [de frånskilda gravida] bo där ni bor, enligt er förmåga, och förtryck dem inte." Alla fyra madhhaberna är eniga om att nafaqa varar till förlossningen och i vissa tolkningar även under amningsperioden.

Befrielse från religiösa plikter

En gravid kvinna befrias från fasta om det skadar henne eller fostret. Hon kan förkorta eller anpassa bönen om hon befinner sig i verkligt trångmål. Klassiska lärda betonar att Allahs religion är byggd på lättnad (yusr) och att graviditetens påfrestningar är en form av ibadah (gudstjänst) i sig. Profeten ﷺ sade: "Allah vill underlättning för er och vill inte att ni lider." (2:185)

Fostrets juridiska skydd

Islamisk fiqh skyddar fostret juridiskt från en tidig fas. Om en gravid kvinna skadas och fostret dör till följd, ska gärningsmannen betala diya (blodpengar) för fostret — benämnt ghurra (ett slavs eller slavinnas värde) i klassisk fiqh. Alla fyra madhhaberna är eniga om detta, baserat på en autentisk hadith (Bukhari 6909) om ett verkligt fall under Profetens tid där han dömde på detta sätt.

Islamiska riktlinjer under graviditeten

Islamiska rekommendationer under graviditeten

- Tawakkul och dua: Anförtro sig till Allah och läsa dua för fostrets välmående och trygg förlossning. Profetens sunnah innehåller specifika böner för skydd av barnet.
- Läsa Koranen: Lärda rekommenderar att läsa Koranen under graviditeten. Surat Maryam, Surat Yusuf och Surat Luqman betraktas som särskilt välsignade för gravida mödrar och det väntande barnet.
- Dhikr och lugn: Islamisk tradition betonar att moderns sinnesstämning påverkar barnet. Profetiska traditioner uppmuntrar till dhikr, lugn och undvikande av onödig stress och konflikter.
- Hälsa som amanah: Kroppen är en amanah (förtroende) från Allah. Att ta hand om hälsan under graviditeten — kost, sömn, medicinsk vård — är islamiskt pliktigt och räknas som en god handling.

- Aqiqa: Förbereda för aqiqa vid barnets födelse. Profeten ﷺ sade: "Varje barn är bundet tills aqigan utförs." Slakta på den sjunde dagen och dela ut kött till de fattiga. (Abu Dawud 2838)
- Namngivning: Ge barnet ett gott islamiskt namn inom sju dagar. Profeten ﷺ sade: "De bästa namnen inför Allah är Abdullah och Abdurrahman." (Muslim 2132)
- Omskärelse och tahnik: För pojkar är khitan (omskärelse) sunna (wajib enligt Hanbali/Shafi'i). Tahnik — att gnida en dadel på barnets gom — är sunnah och bör utföras av en from person med bön.

Samtida islamisk syn

Moderna lärda och islamisk medicinsk etik

Samtida islamiska lärda har engagerat sig djupt med medicinsk etik, fosterdiagnostik, assisterad befruktning och modern obstetrik utifrån islamiska principer:

Sheikh Yusuf al-Qaradawi (d. 2022)

Tillåter abort i de tidiga stadierna med tungt medicinskt skäl och fastslår att modern efter nafkha al-ruh bär en fullvärdig person i livmodern. Betonar moderns hälsa som en islamisk prioritet och att medicinsk vård under graviditet är obligatorisk.

Islamic Organization for Medical Sciences (IOMS)

Internationell islamisk medicinsk organisation som utfärdat detaljerade fatawa om IVF (tillåten mellan gifta makar med sina egna könsceller), fosterdiagnostik och abortetik — alltid utifrån maqasid al-shariah (islamens syften).

Sheikh Ibn Baz (d. 1999) & Ibn Uthaymin (d. 2001)

Saudiarabiska stormuftier som fastställer att IVF med makarnas egna könsceller är tillåten. Surrogacy och donation av könsceller från tredje part är förbjudet. Varje embryo betraktas som ett potentiellt mänskligt liv med skyddsvärde.

Dr. Muzammil Siddiqi (ISNA / Nordamerika)

I västländer: gravida muslimska kvinnor har rätt till medicinsk vård av valfritt kön om nödvändigt. Betonar att islamisk fiqh tillåter all medicinsk hjälp under förlossningen och att epiduralbedövning och kejsärsnitt är tillåtna när de behövs.

Moderskapet i islamisk tradition

Islam ger modern en utan motsycke upphöjd position. Den berömda traditionen "Paradiset ligger under mödrarnas fötter" (Ibn Majah, al-Nasai) är välkänd, men den ursprungliga kontexten är ännu djupare: en man frågade Profeten ﷺ vem som förtjänar hans bästa sällskap, och Profeten svarade tre gånger "din moder" innan han svarade "din fader." (Bukhari 5971, Muslim 2548)

Imam al-Ghazali skriver i *Ihya Ulum al-Din* att moderns kärlek är den jordiska reflektionen av Allahs al-Wadud (den kärleksfulle) och al-Rahman (den nåderike) — en varelses villkorslösa omsorg om en annan. Graviditetens möda, förlossningens smarta och amningstiden är alla, i islamisk lärdom, former av ibadah (gudstjänst) som belönas av Allah.

Profeten ﷺ sade: "Om en kvinna dör i barnsäng, dör hon som shahid (martyr)." (Abu Dawud 3111) — ett uttryck för den islamiska synen på moderskapet som en av de ädlaste formerna av uppoffring inför Allah.

Sammanfattning

Graviditeten i Islam är en djupt andlig, juridisk och mänsklig händelse. Koranen beskriver embryologins stadier med en precision som lärda studerat i tusen år. Profetens sunnah omger den gravida modern med omsorg, befrielse från tyngande plikter och juridisk trygghet. De fyra madhhaberna har utvecklat detaljerade regler som skyddar både moderns och fostrets rättigheter från befruktning till förlossning.

Den islamiska synen kan sammanfattas i tre nyckelprinciper: (1) Varje mänskligt liv är en amanah från Allah som börjar formas i livmodern under Hans direkta omsorg och gudomliga plan. (2) Modern är bäraren av en av de ädlaste former av uppoffring och förtjänar samhällets, makens och lagens omsorg och skydd. (3) Fostret har juridiska rättigheter från tidigt stadium och dess skydd är en islamisk plikt som är förankrad i både Koranen och sunnah.

I samtida islamisk etik tillämpas dessa principer på moderna frågor som IVF, fosterdiagnostik, kejsärsnitt och postpartum-vård — alltid med ledstjärnan: la darar wa la dirar (ingen skada ska orsaka, ingen skada ska återgäldas) och maslaha (allmänhetens bästa) inom shariahs ramar.

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِّن نُّطْفَةٍ

*"Och Allah skapade er av jord, sedan av en droppe..." — Fatir
35:11*